

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 1256

din 20 noiembrie 2014

Prin raportul nr. 4796/IJ/3813/DIP/25188/ST/2014, Inspecția judiciară a înaintat Plenului Consiliului Superior al Magistraturii concluziile cu privire la eventuala atingere adusă independenței justiției, ca urmare a declarațiilor făcute de domnul senator Varujan Vosganian.

Se arată că prin Hotărârea nr. 1090/09.10.2014 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii s-a dispus sesizarea Inspecției Judiciare în vederea efectuării de verificări cu privire la o eventuală atingerea adusă independenței justiției, urmare a declarațiilor făcute de domnul senator Varujan Vosganian la adresa judecătorilor de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea de Apel București, la data de 07.10.2014, în cadrul unei dezbateri televizate.

Analizând raportul Inspecției judiciare și văzând înscrisurile atașate, Plenul reține următoarele:

Prezent în data de 07.10.2014, la emisiunea „Subiectiv”, transmisă de postul de televiziune Antena 3, realizată de Răzvan Dumitrescu, domnul senator Varujan Vosganian a antamat în cadrul discuției cu moderatorul emisiunii, aspecte legate de faptul că instanțele de apel nu pronunță hotărâri prin care să amelioreze situația inculpaților, stabilită de instanța de fond, chiar dacă între timp au fost administrate probe noi sau a

intervenit prescripția răspunderii, de cea a incidenței în practică a situațiilor în care actuali judecători provin din rândul procurorilor, astfel că instanțele acționează ca o prelungire a parchetelor, arătându-se că Înalta Curte de Casație și Justiție și Curtea de Apel București acționează ca un pluton de execuție.

Conținutul dialogului a fost următorul:

„Varujan Vosganian: Domnule Dumitrescu, hai să dăm valurile la o parte. Noi trăim în general în România într-o ipocrizie în mai multe domenii. Hai să spunem lucrurilor pe nume. Și dacă vrei să pornim, punem pe o coloană sentințele din fond, pe altă coloană sentințele din apel. Veți vedea că nu există excepții în care apelul să dea o sentință de ameliorare față de instanța de fond. Chiar dacă între timp inculpații sau cercetații au adus probe noi, care adesea au fost prescrise. Care este chestiunea de fond? Ce să ne mai ascundem după deget? Este suficient să luați biografiile celor care judecă la Curtea de Apel. Veți vedea că mulți dintre ei, dacă nu majoritatea copleșitoare a lor, în clipa în care au fost numiți judecători nu aveau experiență de judecător. Fuseseră procurori. Un procuror cere, un procuror judecă.

Răzvan Dumitrescu: Un procuror cere, un fost procuror.

Varujan Vosganian: Un fost procuror judecă. Curtea de Apel e de fapt o prelungire a celor care acuză. Curtea de Apel este un fel de pluton de execuție.

Răzvan Dumitrescu: Păi atunci Înalta Curte ce e?

Varujan Vosganian: Înalta Curte are...

Răzvan Dumitrescu: Mulți se plâng că Înalta Curte e pluton de execuție.

Varujan Vosganian: Înalta Curte în această privință este cazul cel mai explicit. Luați biografiile celor de la Înalta Curte și veți vedea...

Răzvan Dumitrescu: Ce să fac eu cu ele, domnule Varujan Vosganian? Le-am luat, le-am citit. În afară de a citi, ce pot eu să fac?

Varujan Vosganian: Ce să faceți? Să vă dați răspunsul pe care ni-l cereți nouă. Eu vi-l dau, deci nu am nicio inhibiție în această privință.

Răzvan Dumitrescu: Păi știți de ce vă cer dumneavoastră? Pentru că în general cei din Parlament fac legile. Bune, proaste, ei le fac. Ei ar trebui să le și monitorizeze și, în

situația în care constată că niște legi sunt proaste, să le schimbe. Nu vă fac dumneavoastră un reproș personal, este ceva firesc.

Varujan Vosganian: Am mai spus-o și o să o spun până obolesc, clasa politică este timorată. Nu așteptați de la actuala clasă politică să invoce...

Răzvan Dumitrescu: Dacă e timorată, de ce nu pleacă acasă? Ca să stea la telenovele la televizor, să nu mai fie timorată.

Varujan Vosganian: Nu mă întrebați pe mine, pentru că adesea solul este ucis. Am mai spus asta acum câteva săptămâni și m-ați acuzat tot pe mine.

Răzvan Dumitrescu: Nu ucidem solul.

Varujan Vosganian: Deci până nu introducem răspunderea magistraților, până când nu punem condiții...

Răzvan Dumitrescu: Cine să introducă? Clasa politică timorată?

Varujan Vosganian: Păi vedeți?"

Plenul reține că principiile independenței și imparțialității magistraților sunt consfințite de art. 124 alin. 3 din Constituție, art. 3 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, precum și de art. 3 alin. 2 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

În conformitate cu prevederile art. 2 alin. 3 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali. Conform art. 3 alin. 1 din același act normativ, procurorii se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii.

Astfel cum a fost analizată, prin raportare la factorii de presiune ce o pot influența, *independența* a fost definită ca fiind capacitatea magistratului de a decide măsuri, conform legii, fără nicio intervenție (influență) externă, capacitatea de a conștientiza factorii externi ce influențează sau creează aparența unei influențe, precum și capacitatea de a respinge factorii de natură externă ce influențează sau creează aparența unei influențe.

Potrivit înțelegerii generale a noțiunii, *imparțialitatea* este „calitatea de a fi imparțial; nepărtinire, obiectivitate”. A fi imparțial înseamnă „a fi capabil de a face o apreciere justă și obiectivă”. Raportând conceptul de imparțialitate la sistemul judiciar, în literatura

juristică se susține că imparțialitatea se referă la starea de spirit sau atitudinea instanței în raport cu problemele și părțile dintr-un anumit caz.

Atunci când comentează deciziile judecătorești, executivul și legislativul trebuie să evite criticile care ar submina independența puterii judecătorești sau ar slăbi încrederea publicului în justiție. De asemenea, acestea ar trebui să evite acțiuni ce pot pune sub semnul întrebării intenția lor de a respecta deciziile judecătorilor, altele decât cele prin care își manifestă intenția lor de a formula o cale de atac.

Așa cum se reține în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, deși limitele criticii admisibile sunt mai mari în cazul funcționarilor publici sau al politicienilor, se face distincție între situația acestora din urmă și cea a magistraților, atât din punct de vedere al posibilităților reduse ale judecătorilor de a reacționa, ca urmare a obligațiilor de discreție și reținere impuse de propriile reguli de conduită, cât și din perspectiva rolului special al puterii judiciare în societate și necesității protejării magistraților de atacuri denigratoare, de natură a aduce atingere încrederii cetățenilor în justiție (hotărârile în cauzele *Prager și Oberschlick* contra Austriei, din 26.04.1995, *De Haes și Gijssels* contra Belgiei din 24 Februarie 1997).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Lavric c. României* (Cererea nr. 22231/05, Decizia din 14 ianuarie 2014) arată că „nu există îndoială că într-o societate democratică indivizii au dreptul să comenteze și să critice administrarea justiției și oficialii implicați în înfăptuirea ei. Cu toate acestea, o astfel de critică nu trebuie să treacă de anumite limite, întrucât este în interesul public ca procurorii, precum și judecătorii, să se bucure de încrederea publicului. Se poate deci să fie necesar ca statul să îi protejeze de acuzații nefondate” (punctul 35).

Astfel, potrivit art. 75 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, și art. 30 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată și modificată, Consiliul Superior al Magistraturii apără judecătorii și procurorii împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea sau ar crea suspiciuni cu privire la acestea. De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii apără reputația profesională a judecătorilor și procurorilor, ceea ce este în deplină concordanță cu prevederile art. 8 și art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor

Omului, care consacră protecția reputației sau a drepturilor altei persoane, precum și garantarea autorității și imparțialității puterii judiciare.

Potrivit principiului separației puterilor în stat, un reprezentant al uneia din celelalte două puteri, nu are dreptul să extrapoleze nemulțumirile referitoare la instrumentarea unei anumite cauze, asupra întregului sistem judiciar. În măsura în care se procedează astfel, persoana care face aceste afirmații aduce inevitabil, atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat cu consecința afectării prestigiului justiției și implicit a independenței și reputației magistraților.

Justiția, în statul de drept, este socotită o putere pe lângă celelalte puteri ale statului (art. 21 și art. 124 din Constituția României). Pentru aceasta este necesar să existe anumite garanții față de celelalte puteri ale statului pentru a se evita politizarea și pentru a crea independența și imparțialitatea magistratului.

Articolul 1 pct. (4) din Constituția României consacră expres principiul separației și echilibrului puterilor legislativă, executivă și judecătorească.

Potrivit acestui principiu raporturile dintre legislativ, executiv și puterea judecătorească sunt condiționate de respectarea principiului independenței magistraților și supunerii lor numai legii, prevăzut de art. 123 din Constituție.

Inocularea în conștiința cetățenilor a faptului că un magistrat își exercită în mod abuziv prerogativele conferite de lege, creează pericolul discreditării justiției și statului de drept, ceea ce contravine necesității imperioase a întăririi justiției și statului de drept.

Se apreciază că, prin afirmațiile făcute în cadrul emisiunii în discuție, domnul senator Varujan Vosganian a depășit limitele admisibile ale discursului public politic, așa cum sunt protejate de dispozițiile art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră libertatea de exprimare.

Este adevărat că dreptul la libertatea de exprimare este un drept constituțional, însă nu este însă unul absolut, acesta fiind susceptibil de anumite restrângeri, în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva unor valori pe care statul le poate în mod legitim apăra, cum ar fi autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Plenul apreciază că, prin afirmațiile făcute de domnul senator Varujan Vosganian, în data de 07.10.2014, în cadrul emisiunii „Subiectiv”, prezentate în cele ce preced (Secțiunea a-III-a) s-a adus atingere independenței justiției.

În acest sens se impune a se reține mai întâi calitatea persoanei care a realizat aceste afirmații. Domnul Varujan Vosganian este senator în cadrul Parlamentului României, fiind reprezentant al puterii legiuitoare. Este de asemenea o personalitate politică ce beneficiază de o notorietate situată mult peste medie, membru al unui partid politic istoric, în cadrul căruia ocupă o funcție de conducere importantă, cu o carieră politică ce include ocuparea unui post de ministru, în perioada 2006 - 2008. Având în vedere calitatea sa de senator și parcursul domnului Varujan Vosganian în viața publică și politică, din această perspectivă, impactul afirmațiilor sale este unul foarte puternic, atribuind acestora o aparență de expertiză și de adevăr, de natură a susține dubiul indus prin respectivele afirmații, cu privire la independența și imparțialitatea instanțelor de judecată: oricare este soluția instanței de fond și modul de instrumentare al unui dosar în primă instanță, în calea de atac nu se ameliorează situația inculpaților, chiar dacă aceștia aduc probe noi sau a intervenit prescripția răspunderii penale, iar această situație este consecința faptului că majoritatea judecătorilor de la instanțele de control provin din rândul procurorilor (făcându-se referire la Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și la Curtea de Apel București, unde se arată că majoritatea judecătorilor se află în această situație).

Pe de altă parte, situația este prezentată de o manieră din care rezultă că s-ar fi realizat o statistică a hotărârilor pronunțate în materie penală, cel puțin la nivelul celor două instanțe nominalizate - Curtea de Apel București și Înalta Curte de Casație și Justiție – atât înainte de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, cât și după adoptarea acestui cod, în vigoare de la 01.02.2014 (care a redefinit căile de atac și a introdus recursul în casație) și s-a realizat o analiză a practicii de casare: câte hotărâri au fost modificate/schimbate în căile de atac și în ce sens. Iar urmare a acestei analize s-ar fi desprins concluzia expusă de domnul senator, în sensul că nu există excepții în care instanța de apel să dea o sentință ameliorată față de instanța de fond.

Situația este astfel prezentată, ca și când ar avea la bază o analiză statistică elaborată (care, chiar dacă a existat nu a fost menționată și detaliată), la care se adaugă afirmația, de

asemenea cu caracter de generalizare referitoare la situația inculpaților, care nu se ameliorează în apel, chiar dacă sunt administrate noi probe sau a intervenit prescripția răspunderii (nesusținută de date concrete).

În cadrul respectivei dezbateri s-a identificat și o cauză care conduce la generarea acestor situații și aceasta ar fi reprezentată de faptul că, la instanțele de control judiciar (Curtea de Apel București și Înalta Curte de Casație și Justiție) au fost numiți judecători care nu aveau experiență ca judecători, fiind anterior procurori. Se arată ca aceasta este situația multora dintre judecători, dacă nu a unei majorități copleșitoare (presupunând, din context, că este vorba tot despre cele două instanțe), fără a se preciza un minim de date concrete din care rezultă această concluzie.

Nu se face nicio distincție între judecătorii secțiilor penale ale acestor instanțe, nu se precizează, pentru judecătorii care într-adevăr au deținut anterior și funcția de procuror, care este numărul acestora (se menționează „majoritatea copleșitoare”, ceea ce ar conduce la concluzia că aproape toți judecătorii instanțelor menționate sunt în această situație). Nu se face distincție în funcție de momentul la care aceștia au fost numiți ca judecători și la ce instanță, de momentul la care au promovat la curtea de apel sau la instanța supremă (fiind posibil ca unii dintre aceștia să fie numiți judecători în urmă cu zeci de ani, alții la o dată mai recentă, unii direct la Înalta Curte de Casație și Justiție, alții la judecătoria, tribunal sau curte de apel, urmând apoi sistemul de promovare prevăzut de lege, în forma în vigoare la respectivul moment).

Ceea ce se transmite prin aceste afirmații este ideea unor hotărâri abuzive, faptul că soluțiile definitive în materie penală ar fi pronunțate, într-o proporție foarte mare, de foști procurori, în virtutea experienței reduse ca judecător și a formației profesionale inițial dobândită. Hotărârile judecătorești definitive sunt lipsite astfel de atributele conferite de lege - temeinicie, legalitate și regularitate.

Toate aceste afirmații sunt făcute în contextul în care numirea procurorilor în funcția de judecător, inclusiv la Înalta Curte de Casație și Justiție, este permisă și reglementată de lege, respectiv Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată.

În cadrul aceleași dezbateri domnul senator Varujan Vosganian sintetizează: un procuror acuză și un fost procuror judecă. Curtea de Apel este de fapt o prelungire a celor care acuză, un fel de pluton de execuție. La fel și Înalta Curte de Casație și Justiție.

Se încearcă astfel să se acrediteze în spațiul public ideea unui dubiu serios cu privire la independența și imparțialitatea judecătorilor care judecă în materie penală, din cadrul Curții de Apel București și Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu consecința decredibilizării magistraților și a instituțiilor în care funcționează. Se încearcă a se induce ideea că fundamentarea soluțiilor definitive în materie penală nu are legătură cu probatoriul administrat (arătându-se că soluția nu se modifică în favoarea inculpatului, indiferent de probele administrate sau că ar fi intervenit prescripția răspunderii), ci este consecința unui mod de acțiune concertat al actualilor și foștilor procurori, în prezent judecători, judecători care astfel nu ar mai fi independenți și imparțiali.

Asemănarea Curții de Apel București și a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu un pluton de execuție, golește de conținut pozitiv tot ce au încercat să realizeze instanțele, plasându-le într-o zonă a arbitrariului, unde hotărârile ar fi stabilite dinainte (de către parchete), rămânând doar să fie confirmate și executate. Sunt prezentate astfel (secțiile penale ale acestor instanțe) instanța supremă, care are un rol major în interiorul sistemului de drept și în funcționarea, ca ansamblu, a sistemului judiciar și cea mai mare curte de apel, ambele cu o competență complexă, prin raportare la natura cauzelor cu soluționarea cărora sunt investite, ca simple prelungiri ale parchetelor, minimalizându-se până la excluderea totală, rolul acestora în efectuarea unui act de justiție de calitate.

Pentru aceste motive, Plenul apreciază că afirmațiile domnului senator Varujan Vosganian din cadrul emisiunii „Subiectiv” difuzată de postul de televiziune Antena 3, în data de 07.10.2014, *prin* caracterul de generalitate ce le-a fost atribuit, *prin* natura aspectelor antamate în care se pune sub semnul întrebării capacitatea de fi independent și imparțial a unei întregi categorii de judecători (cei care anterior au exercitat anterior funcția de procuror) și se contestă implicit legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate de aceștia, *prin* gravitatea unora dintre afirmații – se apreciază că instanțele nominalizate acționează ca un pluton de execuție - aduc atingere independenței și imparțialității magistraților ce

funcționează în cadrul Curții de Apel București și Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar și sistemului, în ansamblul său.

De aceea, afirmațiile de tipul celor exprimate în cadrul emisiunii din data de 07.10.2014, concretizate în aprecieri negative cu privire la activitatea de judecată, nu ar trebui emise în spațiul public, astfel de afirmații încadrându-se în situația în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a afirmat constant că se impune restrângerea libertății de exprimare, în scopul de a asigura autoritatea și imparțialitatea justiției.

Pentru aceste considerente, Plenul va reține că afirmațiile domnului senator Varujan Vosganian aduc atingere independenței și imparțialității magistraților care funcționează în cadrul Curții de Apel București și Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și sistemului judiciar în ansamblul său. Totodată, va dispune emiterea unui comunicat de presă de către Biroul de informare publică și relații cu mass-media din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, în sensul concluziilor Inspecției Judiciare, va dispune sesizarea Consiliului Național al Audiovizualului, pentru a dispune conform competențelor legale și va dispune transmiterea raportului Inspecției Judiciare

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 30 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE

Art.1 -Afirmațiile domnului senator Varujan Vosganian aduc atingere independenței și imparțialității magistraților care funcționează în cadrul Curții de Apel București și Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și sistemului judiciar în ansamblul său.

Art.2 Emiterea unui comunicat de presă de către Biroul de informare publică și relații cu mass-media.

Art.3 Sesizarea Consiliului Național al Audiovizualului, pentru a dispune conform competențelor legale.

Art.4 - Prezenta hotărâre a Plenului, nr. 1256/2014, se comunică Inspecției Judiciare.

Data în București, la data de 20 noiembrie 2014

Președinte,

Judecător dr. Adrian BORDEA

